

HAFTALIK GELİŞMELER (15-21 KASIM 2025)

TÜRKİYE

- **AB Komisyonu, "Sonbahar Dönemi Ekonomik Tahmin Raporu"nda Türkiye için büyüme, enflasyon, cari açık ve işsizlik projeksiyonlarını güncelledi.** Rapora göre; ekonomi 2026'da %3,4, 2027'de ise %4 büyüyecek. Enflasyonda kademeli gerileme beklenirken, işsizlik oranının üç yıl boyunca sabit kalacağı öngörüldü. Komisyon, ayrıca sıkı para politikasına rağmen iç talebin yılın ilk yarısında güçlü seyrettiğini açıkladı.
- TCMB Eylül ayına ilişkin özel sektörün yurt dışından sağladığı kredi borcu gelişmelerini yayımladı. Buna göre, **Eylül sonu itibarıyla, özel sektörün yurt dışından sağladığı toplam kredi borcu, bir önceki çeyreğe göre 9,7 milyar ABD doları artarak 206,2 milyar ABD doları oldu.**
- TİM ile DHL Express Türkiye, **ihracatçıların küresel pazarlara daha rekabetçi koşullarla erişmesini hedefleyen stratejik bir iş birliği protokolü imzaladı.** Anlaşma kapsamında; **Avrupa, Amerika, Asya Pasifik, Afrika ve Orta Doğu'da yer alan 28 ülkeye sevkiyatlar özel indirimlerle gerçekleştirilecek.** Protokol dahilinde yeni hesap açan firmalara %61'e varan, mevcut hesabı olan firmalara ise halihazırda geçerli indirimlerine ek %20 indirim avantajı sağlanacak. Anlaşma, ihracatçılara hedef pazarlar, gümrük süreçleri ve lojistik konularında bilgi desteği sunacak özel bir danışma hattını da içeriyor.
- Ticaret Bakanlığı Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, **AB'nin 150 euro altı e-ticaret alışverişlerinde gümrük vergisi istisnasını kaldırma kararının Türkiye'nin e-ihracatını olumsuz etkilememesi için harekete geçti.** Gümrük Birliği çerçevesinde Türkiye'nin kapsam dışında tutulması amacıyla AB ile müzakere yürütülecek.
- Ticaret Bakanlığı, **Türkiye'deki 19 serbest bölgenin Ekim 2025'te ve yılın ilk 10 ayında tarihî ihracat rakamlarına ulaştığını açıkladı.** Ekim ayında ihracat 1,13 milyar dolara yükselirken dış ticaret fazlası 352 milyon dolar oldu. Ocak-Ekim döneminde ise ihracat 10,4 milyar dolara çıkarak tüm zamanların en yüksek 10 aylık performansı kaydetti. **Teknoloji yoğun ürünlerin payının artması ve Ege Serbest Bölgesi'nin liderliği ise dikkat çekti.**
- TÜİK, Ekim ayına ilişkin yurt dışı ÜFE verilerini açıkladı. **Yurt dışı ÜFE Ekim ayında bir önceki aya göre %0,90 artış,** bir önceki yılın Aralık ayına göre %28,69 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %28,75 artış ve **on iki aylık ortalamalara göre %25,13 artış** gösterdi.
- TÜİK, Kasım ayına ilişkin tüketici güven endeksi verilerini açıkladı. Buna göre, TÜİK ve TCMB iş birliğiyle yürütülen **Tüketici Eğilim Anketi sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi, Ekim'de 83,6 iken bu ay %1,6 artışla 85 olarak kayıtlara geçti.**
- **Türkiye, geçen ay Rusya'dan dizel ithalatını önemli ölçüde azaltırken, iki hafta önce ham petrol alımını tamamen durdurdu.**
- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings; **Ziraat Bankası, VakıfBank, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), Halkbank, Emlak Katılım Bankası ve Vakıf Katılım'ın uzun vadeli yabancı para ihraççı temerrüt notlarını yükseltti.** Açıklamada, not artışlarının, Fitch'in Türkiye'deki faaliyet ortamına ilişkin değerlendirmesinin iyileşmesini yansıttığı, bu artışlarda bankaların iyileşen faaliyet koşulları bağlamında sürdürdüğü istikrarlı iş ve finansal profillerinin de dikkate alındığı aktarıldı.

- Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, **Türkiye’de organize sanayi bölgesi (OSB) sayısının 371’e, OSB’lerin toplam alanının ise 130 bin hektara yükseldiğini** açıkladı.
- TOBB, KOBİ’ler için başlattığı Nefes Kredisı’nın ikinci paketinin kredi hacmini 25 milyar liradan 50 milyar liraya çıkardığını açıkladı. Başvuru sürecinin 19 Kasım’da başladığı yeni pakette koşullar bir öncekiyle aynı tutulacak. **Kredi, yalnızca oda ve borsa üyesi KOBİ’lere verilecek.** Bir firma, **en fazla 1,5 milyon lira kredi kullanabilecek ve ödemesini 6 ay anapara ödemesiz, azami 36 ay vadede yapacak. 24 aya kadar vadeyle kullanılan kredilerde %33, 24 ay üzerinde ise %32 faiz uygulanacak.**
- Bloomberg’e göre; Japon bireysel yatırımcılar, geçmişte zarar da ettikleri bir yatırım aracı olan Türk lirasına yeniden ilgi göstermeye başladı. Tokyo Financial Exchange verilerine göre; 12 Kasım itibarıyla lira-yen kontrat sayısı yaklaşık 900 bin seviyesine ulaşarak tüm zamanların en yüksek seviyelerine yaklaştı ve bireysel yatırımcıların TL/JPY pozisyonlarının toplam büyüklüğü 32,8 milyar JPY (yaklaşık 212 milyon USD) düzeyine ulaştı.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

- AB, 2025 bütçesine göre daha düşük olması planlanan 2026 bütçesinde savunma ve sınır güvenliği harcamalarını artırma kararı aldı. Avrupa Parlamentosu (AP) ile AB’ye üye ülkelerin bütçe görüşmelerini yürüten müzakereciler, yaklaşık 190 milyar euro olacağını dile getirdikleri bütçede, güvenlik ve savunmaya, 2025 bütçesine göre yaklaşık 200 milyon euro daha fazla kaynak ayrılacağını ve bu kaleme yapılacak harcamanın 2,8 milyar euro olacağını bildirdi.
- Avrupa Komisyonu, Birlik Yapay Zekâ Yasası’nın Ağustos 2026’da yürürlüğe girmesi öngörülen yüksek riskli sistemlere ilişkin kurallarının ertelenmesini teklif etti. Açıklamada, **yapay zekâda yüksek riskli kullanıma yönelik kurallar konusundaki zaman çizelgesinin en fazla 16 aya çıkarılmasının** teklif edildiği bildirildi. Teklifin, yürürlüğe girmesi için üye ülkelerin ve Avrupa Parlamentosu’nun onayı gerekiyor.

ALMANYA

- Alman Federal Meclisi (Bundestag), İçişleri Bakanlığı’nın yüksek riskli olduğu düşünülen üreticilerin bileşenlerinin kullanımını yasaklamasına olanak tanıyan bir yasaı onayladı. Önerilen yasa, telekomünikasyonun ötesinde enerji, ulaşım ve sağlık gibi diğer sektörlerde de uygulanacak. Özellikle Huawei ve ZTE hizmetlerinin alınan kararlardan etkilenmesi bekleniyor.
- Almanya Federal İstatistik Ofisi (Destatis), yılın ilk 9 ayında ülkenin en önemli ticaret ortağının Çin olduğunu açıkladı. Almanya ile Çin arasındaki mal ticareti, Ocak-Eylül ayları arasında %0,6 artarak 185,9 milyar euroya çıktı. Aynı dönemde Almanya ile ABD arasındaki toplam ticaret hacmi ise %3,9 daralarak 184,7 milyar euroya geriledi. Böylece **Çin, 2024’te kaybettiği ilk sırayı ABD’den geri aldı.**
- Ekonomisi son 2 yıldır küçülen ve 2025 yılı üçüncü çeyreğinde durgunluk yaşayan Almanya’nın Başbakanı Friedrich Merz, diğer koalisyon liderleriyle birlikte özellikle **enerji yoğun sanayi şirketlerinin uluslararası alanda rekabet gücünü koruması için “endüstriyel elektrik fiyatı” uygulamasının başlatılacağını ve 1 Ocak’tan itibaren 2028’e kadar kilovatsaat başına yaklaşık 5 avro sent (6 ABD senti) elektrik fiyatı uygulaması** konusunda anlaştıklarını söyledi.

"Çok fazla elektrik tüketen ve uluslararası rekabetle karşı karşıya olan şirketleri desteklemek" amacıyla uygulamaya alınması planlanan bu sübvansiyonun Avrupa Komisyonu’nun devlet yardımı

kurallarına uygunluğu ile ilgili Avrupa Birliği Yürütme Komisyonu'yla görüşen Merz, "bunun için izin alacağımızı varsayıyoruz" dedi.

Alman Sanayi Federasyonu Genel Müdür Yardımcısı Holger Lösch, sübvansiyonlu fiyatın "özellikle enerji yoğun sanayi şirketlerinin uluslararası alanda rekabet gücünü korumasına yardımcı olacağını" söyledi ve AB'nin Almanya'ya çok sayıda şirketin maliyetlerini düşürme esnekliği sağlamasını umduğunu ekledi.

Maliye Bakanı Lars Klingbeil, önlemin beklenen maliyetinin 3 ila 5 milyar euro arasında olacağını belirtti. Önlemlerin parlamento onayına ihtiyacı olacak.

Öte yandan, **tanımlanan enerji yoğun sektörler arasında yer almayan veya doğrudan uluslararası rekabette olmayan KOBİ'ler bu fırsattan yararlanabilmesi hususu belirsizliğini koruyor.**

- **İhracatta büyük kayıplar yaşayan Alman makine üreticileri, ABD gümrük vergilerinden muafiyet talep ediyor. VDMA, AB Komisyonu'nun ABD Başkanı Donald Trump yönetimiyle devam eden müzakerelerinde "Avrupa makinelerinin Amerikan üretiminin, ABD'nin yeniden sanayileşmesinin ve ihracatının temel itici gücü olduğunu açıkça ortaya koymasını" talep ediyor.**

Bu yılın ilk 9 ayında, ihracat odaklı Alman makine endüstrisi, geçen yılın aynı dönemine göre %3,1 daha az bir oranla, 147,9 milyar euro değerinde "Alman Malı" mal ihraç etti. Enflasyon (reel) dikkate alındığında, düşüş %4,6 ile daha da belirginleşti.

Üçüncü çeyrekte ihracat %5,3 oranında reel bir düşüş kaydederken VDMA, Eylül ayında geçen yılın aynı ayına göre ihracat fiyatında %4,7 oranında bir düşüş yaşandığını kaydetti.

Özellikle ABD ile yapılan ticaret, geçen yıla göre önemli ölçüde kötüleşti. VDMA ayrıca, ikinci en önemli ihracat pazarı olan Çin'in hayal kırıklığı yaratan bir performans göstermeye devam ettiğini ve sektörün sıkıntılı durumunda kısa vadede bir iyileşme beklenmediğini bildirdi.

- **2025'in üçüncü çeyreğinde, Alman takım tezgahı endüstrisinde gelen siparişlerde %5'lik bir düşüş kaydedildi. Yurt içi siparişler %15 düşerken, yurt dışından gelen siparişlerde yalnızca %1 oranında hafif bir düşüş yaşandı. Ocak-Eylül 2025 döneminde gelen siparişlerde de %5 oranında düşüş görüldü. Yurt içi talep %20 oranında önemli ölçüde azalırken, yurt dışı siparişler bir önceki yıla göre %2 oranında artış gözlemlendi.**

Frankfurt am Main'deki VDW (Alman Takım Tezgahları Üreticileri Birliği) İcra Direktörü Dr. Markus Heering, sonuçlar hakkında yaptığı açıklamada, **"Gelen siparişlerde yatay bir hareket yaşandığı için dip seviyeye ulaştığımızı varsayıyoruz"** dedi. Özellikle yurt dışından gelen siparişler şu anda otomasyon, dijitalleşme, servis, yenileme ve sürdürülebilirlik ile destekleniyor.

Savunma sanayi, havacılık ve tıp teknolojisi alanlarındaki müşterilerin şu anda yatırım yaptığını belirten Heering, **"Savunma sanayi, yüksek talep nedeniyle kapasitelerini artırıyor. Bu durum aynı zamanda elektronik, metal ve hassas bileşenlerin yanı sıra makine mühendisliği tedarikçilerini de destekliyor"** dedi. Ancak siparişlerin üretime geçmesine daha birkaç ay var. Buna karşılık, otomotiv ve yan sanayi gibi temel müşteri sektörleri zayıf kalmaya devam ediyor.

Bölgesel olarak, Avrupa pazarı şu anda, özellikle Türkiye, İtalya, İspanya ve Doğu Avrupa (özellikle Çek Cumhuriyeti, Polonya ve Macaristan) iyi durumda. Buna karşılık, Çin, Güney Kore, ABD ve Meksika gibi diğer önemli pazarlar yavaşlama belirtileri gösteriyor.

Bu yılın ilk 9 ayında, takım tezgahı sektörünün cirosunda %7 düşüş yaşandı. Ancak önümüzdeki yıl, savunma ve altyapıya yönelik açıklanan yatırımlar meyvesini verirse, Avrupa'nın -özellikle Almanya'nın itici bir güç haline gelmesi bekleniyor.

ABD

- ABD Başkanı Trump, **Cumhuriyetçilerin Rusya ile ticari ilişkilerini sürdüren ülkelere ağır yaptırımlar öngören bir yasa tasarısı hazırladığını açıkladı. Girişime destek verdiğini belirten Trump**, yaptırımların kapsamının genişleyebileceğini ve **"İran'ı da formüle ekleyebiliriz"** diyerek İran'ın da hedef ülkeler arasına dahil edilebileceğini söyledi.
- **ABD, Kazakistan'ın yurt dışına petrol sevkiyatında kullandığı ana petrol hattı Hazar Boru Hattı Konsorsiyumu'na (CPC) ve Kazakistan'ın en büyük petrol sahaları Tengiz ve Karaçığanak'a uyguladığı yaptırımları kaldırdı.**
- ABD Eylül istihdam raporuna göre, **tarım dışı istihdam Ağustos ayındaki düşüşün ardından arttı, işsizlik oranı ise %4,4'e yükseldi. ABD'de istihdam artışı Eylül ayında hız kazanırken işsizlik oranı yükseldi.** Bu durum, işgücü piyasasının hükümetin kapanmasından önce istikrara kavuşma sinyalleri verdiğini gösterdi.
- Beyaz Saray Sözcüsü Leavitt, ABD Başkanı **Trump'ın seçim vaatlerinden biri olan Eğitim Bakanlığı'nın kapanma sürecinde son aşamaya geldiğini** açıkladı. Sözcü, eğitimin başkent Washington'dan değil eyaletler tarafından yönetileceğini vurguladı.

DİĞER ÜLKELER

- Hindistan'da ürün standartlarının Bureau of Indian Standards (BIS) adlı Kurum tarafından belirlenmekte ve uygulanmakta olduğu ve standartlara uyumun bazı ürünlerde gönüllülük esasına dayanırken **Hindistan'da piyasaya sürülecek bazı ürün grupları için 2026 yılı ilk çeyreğinde uygulamaya alınacak zorunlu standartlara yürürlüğe girdi.** (<https://www.bis.gov.in/product-certification/products-under-compulsory-certification/>) İlgili Kurum tarafından **2026 yılı Eylül ayı itibariyle bazı makine ve elektrikli ekipmanlar için de üreticilere BIS sertifikası alma zorunluğu** getirilecek.
- **Japonya ekonomisi üçüncü çeyrekte yıllıklandırılmış bazda %1,8 küçülerek altı çeyrek sonra ilk kez daraldı.** Trump yönetiminin gümrük tarifeleri ihracatta sert düşüşe yol açarken, **GSYH çeyreklik bazda %0,4 geriledi.** Uzmanlar, zayıf dış talep ve jeopolitik baskıların büyüme üzerindeki riskleri artırdığını belirtti.
- **Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman, Beyaz Saray'a ziyaret gerçekleştirdi. ABD Başkanı Donald Trump yaptığı görüşmenin ardından Selman, Suudi Arabistan'ın ABD'ye yönelik mevcut 600 milyar dolarlık yatırımının 1 trilyon dolara çıkarılabileceğini söyledi.** Veliaht Prens, Oval Ofis'te Trump ile birlikte yaptığı açıklamada, imzaladıkları anlaşmaların teknoloji, yapay zekâ, malzeme, miktatılar ve benzeri birçok alanda birçok yatırım fırsatı oluşacağına dikkat çekti.
- **İngiltere neredeyse 20 yıl sonra ilk kez askerî patlayıcıların yerli üretimini yeniden başlatmayı amaçlayan yeni bir mühimmat fabrikası ağı kurmaya hazırlanıyor.** Haziran ayında hükümet, mühimmat ve ilgili bileşenler için 1,5 milyar sterlinlik ek yatırım taahhüdünde bulunmuştu. En az 13 potansiyel fabrika sahası belirlenirken ilk inşaatın gelecek yıl başlaması öngörülmüyor.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'ndan (IRENA) yapılan açıklamaya göre; **küresel yenilenebilir enerji yatırımlarındaki yıllık artış hızı 2024'te %7,3'e düştü**. Bu oran, bir önceki yıl kaydedilen **%32'lik artışın oldukça gerisinde kaldı**. Enerji dönüşümü teknolojileri yatırımlarının **%90'ı, geçen yıl da gelişmiş ülkeler ile Çin'de yoğunlaştı**. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler ise geride kaldı.
- Uzun süredir Türkiye ve Avustralya arasında devam eden COP31 ev sahipliği anlaşmazlığıyla ilgili son görüşmeler ardından uzlaşmaya varıldı. BM İklim Konferansı COP'un 31'inci zirvesinin 2026 yılında Türkiye'de, muhtemelen Antalya'da düzenlenmesi ancak COP31 başkanlığı görevini Avustralya'nın üstlenmesi bekleniyor.
- COP30'da BM destekli küresel bir karbon piyasası kurma planları, ülkeler arasında finansman konusunda yaşanan anlaşmazlık nedeniyle sekteye uğradı. Bu bütçe anlaşmazlığı, karbon piyasasının faaliyete geçmesini geciktiriyor ve piyasayı yönetecek kurumun finansman eksikliğiyle karşı karşıya kalmasına neden oluyor.
- Yeni yayımlanan İklim Değişikliği Performans Endeksi'ne (CCPI) göre Türkiye, 52. sırada yer alarak 10 yıldır "düşük" ya da "çok düşük" performans gösteren ülkeler arasında bulunuyor. Türkiye'nin 2035'e kadar emisyonlarını artırmaya neden olacak hedefleri ve kömürlü termik santrallere devlet teşvikleri nedeniyle de yenilenebilir enerjideki potansiyeline rağmen ileriye dönük beklenen performansının yalnızca "orta" düzeyde olması bekleniyor.

Kaynakça

www.aposto.com; www.ekonomim.com; www.dunya.com; www.dunya.com.tr; www.bloomberght.com; www.harici.com.tr; www.haberturk.com; www.trthaber.com; www.iklimhaber.org; www.temizenerji.org; www.ekoig.com; www.aa.com.tr; tr.investing.com; www.aposto.com; www.apnews.com; industrial-production.de; www.welt.de